

Biskop Dr. Hans Poulsen Resen's Salmer.

Ved afd. Sognepræst V. E. Brummer.

I »Kirkehistoriske Samlinger« 4. Række V, 619 har pastor P. Severinsen givet en udsigt over det 17 aarhundredes »fuldkomne salmebøger«. I dette fortjenstfulde arbejde behandles ogsaa Joachim Moltkens »Ny oc fuldkommen Dansk Psalme-Bog«, hvorefter der hidtil kun er kendt udgaver fra 1654 og 1664, medens originaludgaven, der, som bekendt, maa føres tilbage til aar 1640, er forsvunden. Daniel Paulli skriver jo i fortalen til »Den siungende Guds frygt«¹, at Joachim Moltken boghandler 1640 lod udgaa en ny salmebog, »hvorudi var baade de fleeste og brugeligste, som fandtes i mester Hans Thomæsøns Skrift og derforuden mangfoldige andre, hvorefter han og kaldede den en ny oc fuldkommen Psalmebog, som han og adskillige Gange med nye Tilgifter haver ladet oplægge. Er og siden af andre eftertrykt, men føie og fast intet uden i Titelen forandret, og Moltkens Navn, som havde først haft Umage med dennem aldeles forbigaaet.« Denne udgave har historisk interesse ikke blot af den grund, at »Moltken 1640« indledede de mange »boghandler-salmebøger«, som holdt sig jævnsides Hans Thomissøns officielle salmebog indtil indførelsen af »Kingo 1699«; men navnlig derved, at Moltken er den første, som ordner salmerne efter kirkeaaarets evangelier.

Severinsen nævner 5 udgaver. 1. En ny oc fuldkommen Dansk Psalme-Bog 1640. — Forsvunden. — 2. Samme (forbedret?). Forsvunden. Forbedringen, mener Severinsen, skulde navnlig bestaa i nogle indskudte salmer f. eks.

¹) C. J. Brandt og L. Helweg: Den Danske Psalmedigtning II, 34.

Jesper Brochmands Krigs-Psalmer fra 1644¹, som i senere udgaver (f. eks. 1664) er indskudte efter Bededags-kol-lecterne med overskrift: »Her kand bequemmeligst ind-føris de trende Kircke- Skole og Huus-Bønner, som i den forrige, sørgelige og besværlige Krigs-Tid brugtis. — D. C. E. Br.« (Dr. Caspar Erasmi Brochmand). — 3. Samme (med Appendix?). Forsvunden. — 4. Samme 1654. Paa tiltelbladet og pag. 717: »Nu fierde gang til Trycken forferdiget«. Fortalen er endnu i denne udgave dateret 2 Jan. 1640. — 5. Samme 1664. »Aff 663 Psalmer«. Pag. 732. »Nu femte gang til Trycken forferdiget«. Severinsen bemærker her i en anm., at denne udgave er forøget med 73 salmer, hvoraf de 49 er fra Cassuben 1661. »Det er næsten bleven et ord-sprog, at Cassuben pløjede med Moltkens kalv. Men man maa dog indrømme, at Moltken har forstaaet at gøre gengæld.«

Men ved siden af disse »fuldkomne« salmebøger udgav Moltken ogsaa 1647 »En Ny Dansk Psalmebog«, tildels af samme indhold som »Aandelige, deylige Psalmer oc Vijser« i »Haandbogen 1639«, men mere storstilet og med »ud-gaaendis Versickel«. Det hedder i fortalen: »Denne liden Psalmebog hafuer jeg Dei adjutus gratia, & communicata Reverendi cujusdam Viri opera, i denne ny, oc bequemme Format, med udgaaendis Versickel ladet komme til trø-cken, paa det, at huermand, saa vel gamle, som vnge altid den kunde haffue hos sig, baade udi Kircken oc paa Reisen, thi herudi findis de mest brugeligste Psalmer, dog be-kiender jeg, at alle Psalmer icke herudi findis (thi denne liden Format oc den store Styl kunde icke taale flere, ellers hafde Bogen blefuet for tyck og stort(!)) thi huem der be-gierer flere Psalmer udi et(!) Bog, hannem viser jeg hen til min nysz udgangen folkommen Psalmebog in 12. med smaa Styl, der finder hand mesten alle Psalmer, som hid indtil i atskillige Bøger ere udgangen oc publiceret. — Datum Kiøbenhafn den 12. Maij Anno 1647.«

Denne salmebog, der er ordnet efter kirkeaaaret med »D.

¹) Brandt og Helweg I Nr. 411—2.

Mart. Lutheri oc andre Gudfryctige oc Danske Mænds Psalmer«, er forsynet med et »Appendix« der indeholder: »Evangelisk Rijmstock« — »Dend 2. Davids Psalme« — »O, Fader vor vi bede dig« — »Vaag op, vaag op i Guds Naffn« — og har i alt 676 Pag. med 308 salmer. Efter salmebogen følger »En liden andægtig Bønnebog aff J. M.,« der slutter med S. Bernhardi Frydesang til Jesu Naffns Berømmelse. D. I. Res: Stetz JEsu søde Hukommelse« (o: Resens bearbejdelse af »Jesu søde Hukommelse.«) Det tør altsaa betragtes som fastslaaet, at der til og med udgaven 1664 er trykt 5 forskellige udgaver af J. Moltkens »Ny oc fuldkommen Psalmebog« foruden udgaven 1647.

Ved et tilfælde kom jeg i sommeren 1884 i besiddelse af 26 ældre salme- og bønnebøger; desværre var de fleste defekte. De havde tilhørt læge Lassen i Fjelsted paa Fyen. Til de sjældneste blandt disse maa vistnok regnes en liden salmebog, som desværre mangler titel, men som utvivlsomt maa være en af Joachims Moltkens »fuldkomne« — med »småa Styl«.

Indhold: Kalender med sundhedsregler (først fra Tor-maanet). — En liden Taffle paa de wvisse Tider om Aarit 1640—1680 (udgaven 1664 begynder 1644). — Derefter Pag. 1—555: En smuck Ihukommelse (af N. Helvad.) og den egentlige salmebog til kirkeaarets evangelier, salmer fra »katekismus« til »dommedag« efter H. Thomissøns salmebog med indskud »for veyfarende Folck«. — »Nogle aff Danmarckis Kongers Vijser oc Symbola« samt »Nogle Førstlige Personers Rijm/Tænckesprock oc Symbola«. — »En Rictig Uniformitet paa Bede-Dagene effter Gradualens oc Alterbogens Indhold«. — Endelig et »*Appendix Libri Psalmorum*, ... Item Nogle aff K. Davids Psalmer Sangvijs i Rijm befattede«. — »Doct. Petri Palladii Evangeliske Rijmstock«. — Alfabetisk register. (Ingen Bønnebog.) — Da ordningen af stoffet ganske svarer til udgaven 1664, og da bogen endvidere i typografisk henseende i et og alt ligner den af Moltken i 1639 udgivne »Aandelige Haand-

bog, hvoraf et exemplar (defekt) er i min besiddelse, er der formentlig ingen tvivl om, at bogen er Moltkens »Ny oc fuldkomne« Psalmebog med »smaa Styl«. — Men hvilken udgave? Den indeholder 410 salmer, men iblandt disse *ikke* de omtalte »Krigs-Psalmer fra 1644«. Forsaavidt kan udgaven godt være originalen fra 1640. Da der imidlertid til salmebogen er føjet et »Appendix«, kunde det med føje indvendes, at dette Appendix tyder paa en senere udgave. — Det er dog paa den anden side øjensynligt, at Appendixet alene er tilføjet som en æresbevisning for den 1638 afdøde biskop Resen, og at udgaven følgelig godt derfor kan være den originale. Nogen fuldkommen sikkerhed kan der ikke gives; men i ethvert tilfælde maa udgaven være fra tiden før 1644 og tør regnes blandt de største literære sjældenheder, ja, tør vel endog kaldes et literært unicum. —

Hvad der giver denne udgave en særlig betydning er det til salmebogen knyttede (Pag. 508): »Appendix Libri Psalmorum«.

»Vdi denne Appendice indeholdis endnu nogle af den Salige Mands D. Hans Resens / forðum Biscop offuer Sie-lands Stifft / hans Psalmer / Som hand med synderlig Flid een deel igiennemseet oc forandret / een deel selff sammen-skreffuit haffuer.«

»Item / Nogle aff K. Davids Psalmer / en huer from Christen til Nytte / Sangvijs i Rijm befattede.«

Moltken skriver »endnu«; thi i den egentlige salmebog findes anført af Resens salmer:

1. »Herr Christ vilt mig forleene.«

En oversættelse af Jeremias Nicolais salme »Herr Christ-thue mir verleihen¹,« først trykt i »Theoria vitæ æternæ«, udsat af L. Christensen, 1632². Den findes Pag. 462 i Moltkens med overskrift »Aandelig Huede-Høst til Himmerigis wsigelige ævige Glæder, D. Johannes Pouli Resenius.« (15 Vers)³.

¹) Wackernagel V Nr. 397—

²) Kirkeh. Saml. 3. R. IV. 375.

³) Br. H. I. Nr. 317.

2. »Min største Hjertens Glæde«.

En oversættelse af Joh. Walters »Hertzlich thut mich erfreuen¹« og er ligeledes først trykt 1632 i »Theoria vitæ æternæ«. Den findes i Moltkens salmebog Pag. 460 og har til overskrift »Aandelig Ny Sommer«. / D. Johan. P. Resen (10 vers).

Appendix.

3. »GVd bør oss stetz' at prijse«. (22 vers).

Overskrift. »En Evangelisk Jule-Sang / om vor HERRIS JESU Christi Naaderige Fødsel / Legemligen oc Aandeligen²«. Denne salme er med Resens mærke (R.) optaget i Cassuben 1661. Men mærket findes senere hverken i Moltken 1664 eller Cassuben 1677 og 1692. Nu er forfatter-skabet sikret ved Moltkens »Appendix«.

4. »Min Siæl loffu stetz din HERRE god«.

Overskrift. »Om en ret Gudeligheds Øffuelse / i all Nød til Frelse oc Salighed«. — Først trykt i »Litanie-Skole til en sand gudelig Bøns daglige Øffuelse .. af Resenio paa Latin skrevne ... Men paa Dansk oversat af Mads Bredal, Præst i Vigersted, med Resenii Fortale, Kyndelmisse Dag 1632, æt. 72. H. P. R. in 8vo. De fire Litanie-Sange, som findes derved tilsidst med tilsatte Noder, hos den første og tredie til D. Resenii egen Composition, som var en stor Musicus. Autors Navn eller Tegn dertil er det R., som staar under tilsidst³.« Salmen findes Moltken 1664, Cassuben 1677, men uden merke (13 vers).

5. »MIl Hiertis Lyst oc Glæde«.

Overskrift. »Den CXVI Davids Psalme / om visse Bøn-hørelse oc Tacksigelse⁴.« Er først trykt i »Litanie-Skole« 1632 med Resens mærke; ogsaa hos Moltken 1664 og Cassuben 1677, men uden mærke (10 vers).

¹) Wachern. III. Nr. 219.

²) Br. & H. I. Nr. 319.

³) Zwergius, »Siellandske Cleresie«, Pag. 164. Br. & H. I. Nr. 324.

⁴) Br. & H. I. Nr. 325.

6. »SPør du huorfor Guds Meenighed«.

Overskrift. »En smuck Vise / tagen aff Aabenbaringens 22 Cap. v. 20 oc aff den 42. Psal. v. 2.« (Findes ikke i »Den Danske Psalmedigtning«). Er første gang trykt i det af Laurits Christensen Rhodi udgivne, foran omtalte Skrift: »Theoria vitæ æternæ. Historiske Beskriffuelse om det Evige Liffs gandske Hemmelighed. Ved D. Phillippum Nicolai fordum Pastor til S. Catharinæ Kirke i Hamburg. Nu af Trycken paa vort Danske Maal udsat aff Lauritz Christensen Indvaaner i Helsingør. Prentet i Kiøbenhaffn. Salomone Sartorio. Anno Christi 1632.« (Om denne mand og hans skrifter se Dr. H. F. Rørdams afhandling i »Kirkeh. Sml.« 3 R. IV, 369 ff.). Dette skrift er ejendommeligt derved, at det er oversat efter samraad med biskop Resen og forsynet med en længere fortale af denne, samt at det tilsidst indeholder 4 salmer med overskrift: »Det evige Liffs Børnesang, Erlig Velb. Frantz Rantzau til Nyt-Aar: 1. Aff Høyheden oprundet er. 2. Spør Du, hvorfor Guds Menighed. 3. Min største Hiertens Glæde. 4. Herr Christ, vilt mig forlæne.« Ved slutningen er tilføjet: »Amen oc Amen i Jesu Naffn. 1 Januar 1632. R.«

Dr. Rørdam, som meddeler disse oplysninger (som jeg har fundet bekræftede ved et besøg i Karen Brahes bibliothek i Odense, hvor oversættelsen findes), mener, og vistnok med rette, at dette *R* betyder »Resen«, da flere af salmerne kendes andensteds fra som Resens oversættelser fra Tysk. Derimod er det ikke rigtigt, naar Rørdam siger¹, at grundteksten til dem alle 4 findes trykt i Philip Nicolais: »Freudenspiegel 1599«; thi dette gælder kun for de to salmers vedkommende: »Aff Høyheden« (»Wie schön leuchtet der Morgenstern« af Ph. Nicolai) og »Herr Christ, vilt mig forlæne« (»Herr Christ« af Ph. Nicolai). No 2—3 i »Theoria vitæ« har derimod ingen berøringspunkter tilfælles med No. 2—3 i »Freudenspiegel«, idet No. 3 er en

¹) Khist. Sml. 3. R. IV, 375.

oversættelse af Joh. Walthers »Hertzlich thut mich erfreuen«, medens No. 2: »Spør Du hvorfor, Guds Menighed« vistnok har saa liden tilknytning til tysk eller anden udenlandsk salmedigtning, at man med fuld føje kan hævde dens originalitet som Dansk salme — eller med andre ord, den hører til de salmer af Resen, som »hand selff sammenscreffuit haffuer.« —

Det er næppe heller med rette, naar Rørdam mener, (ja, senere siger, »paaavist af mig« (Rørd.)), at oversættelsen »Aff Høyheden oprunden«, skyldes Resen, fordi den findes med hans Mærke i »Theoria vitæ«, thi Resen tiltog sig ikke sjældent, som ogsaa Appendixet vil vise, at rette, eller som P. Severinsen udtrykker det, at »file« paa andres salmer, for at bringe dem bedre i overensstemmelse med metrikens love. Et løseligt Blik paa teksten i »Theoria vitæ« vil ogsaa vise, at Resens saakaldte Oversættelse kun bestaar i mindre rettelser til den gængse tekst, og at disse rettelser ikke fandt videre udbredelse. Man maa ogsaa antage, at dersom Resen var den egentlige oversætter, kunde Moltken ikke være uvidende derom, naar han nævner Resens salmer. Men denne sag berøres ikke med et ord i Appendixet¹.

»Aff Høyheden oprunden er etc.«, som den findes i »Theoria vitæ æternæ«, 1632, under mærket R. (Resen), lyder:

1. Af Høyheden oprunden er	2. <i>Du Barn lidle</i> deilig oc skøn
En Morgenstiern <i>heel</i>	Gud Faders oc Mariæ Søn,
<i>klar saa nær</i>	<i>Ja</i> , du høybaarne Konning.
<i>Aff Sandhed fuld</i> oc Naade.	Du est min Hiertis <i>Lilium?</i>
Du Davids Søn aff Jacobs	Dit hellig' Evangelium
<i>Stam,</i>	Er <i>søt</i> som Melck oc Honning,
Min Konning god oc min	Kiere HERRE,
<i>Brudgam</i>	Hosianna, Himmels Manna,
<i>Mig fryder</i> offuer maade.	Dig til Ære
Lifflig, Venlig,	Glad i Aanden vil jeg være.
Skøn oc herlig, Stor oc	
<i>hæd'rlig</i>	3. Du <i>skinnend'</i> Jaspis oc
Rijg paa Gaffuer,	Rubin,
Lius oc Liff jeg i dig haffuer.	<i>Indgyd</i> udi mit Hiertis Skrin

¹) Jfr. J. N. Skaar: Norsk Salmehistorie I Pag. 372.

Til dig Kierligheds Brynde.
At jeg maa *dog* aff Hiertens
grund
Dig elsk' oc ær' i allenstund
Oc faa hos dig god Ynde
Dig skee — Christe —
Brudgom kiere Prijs oc Ære
Som monn' ville
Mig fra Synd oc Sorrig skille.

4. Min Siel i Gud da fryder sig
Naar du til mig seer mildelig
Met *Miskundhedsens* Øye,
O Jesu Christ min Frelser god
Dit Ord met Aand, ja *Leg'm*
oc Blod

Mig Salighed tilføje.
 Tag mig Venlig
 Vdi din Arm, At *bliffue* varm
 Aff din Naade
 Paa dig vil jeg mig forlade.

5. O, Gud Fader, o Herre blijd,
I din Søn du aff evig tid
saa inderlig mig elskte.
Din Søn haffuer troloffuit

mig,
 Jeg er hans Brud saa inderlig,
 Hand mig til Liffuet frelste:

Eya / Eya /
 Han det *giffuer*, At jeg bliffuer
 I stor Glæde,
Ja, i Herlighedsens Sæde.

6. Frisk op, met Instru-
menters liud,
met *Zitter*, *Luth*, met Lyst
oc Fryd
Nu lader Eder høre:
At jeg met dig o Jesu kier
min Brudgam skøn i Tuct
oc Ær'

kand mig ret lystig gjøre.
 Siunger, Springer,
 Jubilerer, Triumpherer,
 Herren priser
 Som os *Æren* slig beviser.

7. Jeg er nu glad oc meget fro,
Min Frelser *Alpha* er oc O
Begyndelse oc Ende.
Som *fører mig* met Loff
oc Prijs

Til Himmerig til Paradijs,
Fra Iammer oc Elende.

Amen / Amen /
Kom *du* milde, Jesu lidle
Tøffu ey længe
Lyst til dig mit *Hiert'*
mon trænge.

Afvigelserne fra den gængse Tekst (de kursiverede Linjer) er metriske rettelser i Resens sædvanlige manér.

7. »O Hierte kiere JESu CHrist«.

I »Den Danske Psalmedigtning« blandt ubekendte forfattere efter Cassuben 1661¹. Skaar² formoder dog, at salmens ældste kilde ikke er at søge i Cassuben, men derimod i en af Moltkens samlinger. Og det er rigtigt, den findes i den her beskrevne udgave af Moltkens Psalmebog

¹) Br. & H. I. Nr. 576.

²⁾ J. N. Skaar: Norsk Salmehistorie I. 770 ff.

og har til overskrift: »Christi Pijnis og Døds Betræctelse«. 10 vers. Men hvad der særlig er interessant: Moltken tilskriver *Resen* denne smukke salme, hvis forfatter man ikke hidtil har kendt. Er *Resen* forfatteren — og derom er der ingen grund til at tvivle — er Moltkens oplysning en saare glædelig overraskelse. Salmen maa ubetinget betegnes som den bedste af *Resens* salmer, og den hører da ogsaa til den Danske Kirkes kærnesalmer. Den gik fra Moltkens og Cassubens samlinger over i Kingos, Pontoppidans og Guldbergs salmebøger om end i en væsenlig omarbejdet skikkelse, som skyldes Søren Jonæson¹. Nærmest i samme skikkelse i »Roskilde konventssalmebog« No. 217 med 5 vers (1—2—4—7—8), ligesaa i »Salmebog for kirke og hjem 1885) 1892 (v. 1—4—7—8—9) og derfra i »Nyt Tillæg 1890« og Salmebog 1898. Ogsaa i Landstads Salmebog samt i »Nordslesvigsk Salmebog 1889« (v. 1—3—4—6—7—8—9—10) har salmen fast plads.

8. »STetz Jesu sød' Hukommelse«.

Overskrift »S. Bernhardi Frydesang till JEsu Naffns Berømmelse«. En omarbejdelse af »Jesu søde Hukommelse«, som i »Den danske Psalmedigtning²« er optaget fra Moltkens »Aandelig Haandbog, 1639« blandt ubekendte forfattere. Udgiverne bemærker, at oversætteren rimeligvis har betegnet sit navn ved de fremhævede Bogstaver. I. N. B. i Ordene *IEsu Naffns Berømmelse* — Skaar³ derimod antager, at Jens Jenssøn Otthense med tilnavnet Poscolan, som 1625 udgav en oversættelse af Joh. Arnds »Paradiz Gärtlein« indtil videre maa betragtes som den egentlige oversætter, »fordi der til den latinske tekst af »Jubilus«, som er trykt som anhang til »Pardijses Urtegaard« findes vedføjet den Danske tekst, begge paa 48 vers. Men noget bestemt kan der næppe bygges paa dette argument, da det var saare almindeligt

¹) Skaar II, 627.

²) Br. & H. I. Nr. 394.

³) Skaar I, 184 ff.

at knytte yndede salmer som anhang til opbyggelsesbøger. Kun saameget kan betragtes som sikkert, at Resen *ikke* er den egenlige oversætter. »Stetz Jesu« hører til de salmer, hvorom Moltken bemærker, at Resen dem »igiennemseet oc forandret haffuer«. Man kan næppe nok tale om en bearbejdelse, da forandringerne er faa og smaa. Snarere kunde man sige, at salmen er et lempeligt forsøg paa at omsætte én Resen kendt og kær salme i »rette Danske vers«. Udover Cassubens samlinger fik denne »bearbejdelse« imidlertid ikke nogen betydning.

9. »O HÉRre bold / Vor Værn oc Skiold«.

Først trykt i Resens »Litanie-Schole«, 1632. Gik over i Cassubens samlinger, men naaede ikke videre. Overskrift: »Almindelige Bøner« 24 vers¹.

10. »VEnd fra os / o HÉRre«.

Overskrift: »En gammel artig Sang / som Litanie til Gudeligheds Daglige Øffuelse.« 8 vers. Ikke trykt i »Litanie-Schole«, forekommer kun i Moltkens og Cassubens samlinger. *Man har hidtil ikke vidst, at salmen skyldes Resen.*

11. »HOLD op nu du sørgelig Klage«.

Overskrift: »Aff Aurelii Prudentii Loff-Sang offuer Lijg«. 10 vers. En oversættelse af den berømte »Iam moesta quiesce querela«, optaget i »Den Danske Psalmedigtning« blandt ukendte forfattere efter »Særtryk fra 1630«². Naaede ikke ud over Moltkens og Cassubens samlinger. *Man har hidtil ikke vidst, at Resen er oversætteren.*

12. »GVD vor Skaber vi tacke dig«.

Overskrift: »Philippi Melanchtonis artige Sang / til daglig Brug / om Englene.« 11 vers. En oversættelse af Melanchtons salme: *Dicimus grates tibi*³. Fandt kun plads i Moltkens og Cassubens samlinger. — *Man har ikke hidtil vidst, at oversættelsen skyldes Resen.*

13. »ALl Verden fryde sig denne Tijd«.

¹) Br. & H. I. Nr. 323.

²) Br. & H. I. Nr. 382.

³) Wackernagel I. Nr. 453, Koch I, 258 anm.

Overskrift: »Den C. Psalme / til Tacksigelse«. 4 vers. Findes i »Den Danske Psalmedigtning«¹ blandt salmer af Resen, fordi den findes med hans mærke i Cassuben 1661. Cassuben er ellers ikke paalidelig, men i dette tilfælde behøver man altsaa ikke at nære tvivl om rigtigheden. Forekommer ikke ud over Moltken og Cassuben.

14. »ÆR', / Loff oc Prijs i høyste Thron« /

Overskrift: »Canticum Angelorum gloria in excelsis Deo, &c.« 5 vers². Om denne salme gælder det samme som om den foregaaende. Optoges i Kingos og Pontoppidans salmebøger.

15. »Jesu Christi Naad oc Fred«.

Overskrift: »Votum Pacis«. I Cassubens samlinger under Resens mærke, ligesom Zwergius indregistrerer verset blandt de salmer, som Resen har »componeret«³. Men saaledes forholder det sig ikke; verset er ganske simpelt digtet af Hans Christensen Sthenius som slutningsvers til salmen: »Siunge wi aff Hiertens Grund« (efter tysk), der forekommer under hans mærke saavel i »Haandbogen« som i »Vandrebogen«. Dette Slutningsvers af Sthenius, som har været i stor yndest⁴, kan saaledes ikke tilskrives Resen, uden forsaavidt han det »igienemset oc forandret haffuer«. Hermed er den række salmer afsluttet som Moltken tilskriver Resen; tilsidst staar der: »Ende paa S-D-H-R-Vijser«. (Salig Dr. Hans Resens Viser.)

Endnu skal tilføjes, at dr. H. F. Rørdam antager⁵, at salmen »O, Herre Gud, hvor gaar det til«, maa tilskrives Resen, da han har fundet den knyttet til en instruktion fra biskoppen til Stiftets gejstlighed angaaende ritualet

¹) Br. & H. I. Nr. 318.

²) Br. & H. I. Nr. 320, Zwerg. I, 167.

³) Danske Cleresie, 167.

⁴) Skaar II, 494.

⁵) Khist. Sml. 3. R. VI, 399.

ved reformationsfesten 1617¹. Den er optaget i »Den Danske Psalmedigtning« blandt ubekendte forfattere efter et særtryk 1629², den findes ikke hos Moltken før udgaven 1664, Pag. 425; men derimod i Cassubens samlinger og er derfra gaaet over i Kingos og Pontoppidans salmebøger. Salmen er en oversættelse fra tysk: »Ach, Gott wie manches herzgeleydt«, og denne er atter en fri bearbejdelse af »Jesu dulcis memoria«. Rambach³ anser, om end med reservation, Martin Moller for at være forfatteren, medens Wackernagel⁴ med ikke mindre forbehold tilskriver Conrad Hoier den. Den tyske salme findes nemlig oprindelig i Mollers: »Meditationes sanctorum patrum«. 1587; men i en af samme forfatter udgiven bønnebog fra 1596 (»Manuale de præparatione ad mortem«) henfører Moller den iblandt de salmer, »so von andern geistreichen Leuten gemacht sind.« Conrad Hoier bemærker derimod med rene ord i sin bog: »Die fünff Heupt Stücke⁵, at salmen er af ham. Men da Hoier aldeles ikke er til at stole paa, idet han paaviselig paastaar det samme for andre salmers vedkommende, skønt disse er af andre forfattere, er Wackernagel forsigtig nok til at yttre: »Vielleicht hat er sich das vorliegende Lied wegen der Veränderungen, die er an demselben verübt, zugeschrieben«, et citat, der ogsaa kan anvendes mod dem, der er tilbøjelige til at henhøre til Resen: »Aff Høyheden oprunden er«, og andre salmer, fordi han har foretaget »Veränderungen« i disse og derfor underskrevet dem med sit mærke. Skaar⁶ mener da ogsaa, at Martin Moller er Forfatter til den tyske Tekst. Og der er da intet til hinder for at antage, at Resen har oversat Mollers salmer. — — Om salmen: »*Det er forvist paa Tiden snart*«, som i »Den

1) »Ny kgl. Samling 723—b-Fol.

2) Br. & H. I. Nr. 381.

3) Anthologie chr. Gesänge II, 168.

4) Das deutsche Kirchenlied V. Nr. 121.

5) Wackernagel I, 664.

6) Skaar II, 92.

Danske Psalmedigtning¹ tillægges Resen, fordi den findes med hans mærke i Cassuben 1675, gør Skaar den vistnok rigtige bemærkning, at Cassuben kan man ikke stole paa, og at naar man sammenligner denne salme med andre af Resen, falder det straks i øjnene, at den i teknisk Henseende staar i den grad over disse, at den umuligt kan være flydt af samme pen.

Som resultat af de foregaaende undersøgelser kan det fastslaaes:

- a. At Hans Poulsen Resen dels har forfattet, dels har oversat følgende salmer, hvis forfatter man hidtil ikke har kendt:
 1. »O, Hierte kiere JESu Christ«.
 2. »Vend fra os, o HERre, din Vrede«.
 3. »Gud, vor Skaber vi tacke dig«.
 4. »Hold op nu, du sørgelig Klage«.
- b. At Resen er forfatter eller oversætter til følgende salmer, som først er trykte i »Theoria vitæ æternæ« (1632):
 5. »Spør du huorfor, Guds Meenighed«.
 6. »HErr, Christ vilt mig forleene«.
 7. »Min største Hiertens Glæde«.
- c. At følgende salmer, som i »Den Danske Psalmedigtning« tillægges Resen, fordi de findes under hans mærke i Cassuben 1661, nu maa betragtes som sikre:
 8. »Gud bør oss stetz at prijse«.
 9. »All Verden fryde sig i denne Tijd«.
 10. »Ær loff oc Prijs i høyste Thron«.
- d. At Resen er forfatter til de 4 Litanie-Sange, som er trykte i hans »Litanie-Schole« (1632):
 11. »O, Herre bold, vor Værn oc Skiold«.
 12. »Min Siæl loffu' stetz din Herre god«.
 13. »Mit Hiertis Lyst oc Glæde«.
 14. »Forlad oss vor Synd naadelig« (ikke hos Moltken.)

¹) Br. & H. I. Nr. 322.

- e. At Resen sandsynlig er oversætteren til salmen.
 - 15. »O, Herre Gud, hvor gaar det til« (ikke hos Moltken.)
 - f. At Resen har bearbejdet:
 - 16. »Stetz JEsu sød Hukommelse«.
 - 17. »JEsu Christi Naad oc Fred«.
-